

Ministerstvo kultury
Maltézské náměstí 1
118 11 Praha 1

Č.j. MK 77083/2015 KBŘ

Dne 14.12.2015

Metodický pokyn Ministerstva kultury k hodnocení požárního rizika památkových objektů a stanovení minimálního standardu požární ochrany pro nemovité památky

Dne 9. února 2015 schválila vláda České republiky Usnesení č. 92, ve kterém v bodě II ukládá ministrům vnitra a kultury pokračovat ve spolupráci v oblasti ochrany kulturního dědictví před požáry a jejich účinky a dále plnit opatření uvedená v kapitole IX Zprávy o stavu požární ochrany kulturního dědictví.

Jako dílčí plnění předmětného Usnesení vlády vydává Ministerstvo kultury metodický pokyn, kterým jsou vázány příspěvkové organizace Ministerstva kultury, spravující nemovité kulturní památky. Tento pokyn mohou využít i subjekty, které nejsou příspěvkovými organizacemi zřízenými Ministerstvem kultury. Cílem metodického pokynu je zvýšení požární ochrany kulturního dědictví.

Článek I

Analýza požárního rizika památkových objektů

Opatření pro eliminaci vzniku požáru a jeho dopadů není možné s plnou zodpovědností navrhovat a vytvářet bez předchozí analýzy. Tento metodický pokyn stanovuje provádění analýzy rizika poškození památkového objektu a jeho sbírek a instalací metodou jednoduchého dotazníku. Vyhodnocení je založeno na metodě indexace. Samotný dotazník tvoří přílohu č. 1 tohoto metodického pokynu.

Dotazník je zpracováván opakovaně pokaždé, když se dlouhodobě změní míra nebezpečí pro vznik požáru (např. po instalaci nové prohlídkové trasy) nebo naopak pokud byla realizována významná opatření pro eliminaci požáru (zpravidla po realizované památkové obnově objektu).

- Dotazník je rozdělen do částí A a B. V části A se hodnotí požární nebezpečí vyplývající z použitých stavebních materiálů, vnitřního vybavení objektu a provozovaných činností. V části B jsou hodnocena opatření požární ochrany. Od bodů z části A se odečtou body z části B a výsledná bodová hodnota ukáže, do jakého rizika požáru daný objekt spadá.

Výsledný index rizika požáru lze rychle vyhodnotit následujícím způsobem:

- 0 až 29 bodů = nízké riziko požáru,
- 30 až 79 bodů = střední riziko požáru,
- 80 a více bodů = vysoké riziko požáru.

Pro kvalitní zpracování dotazníku je nutné spolupracovat s odborem stavební prevence HZS kraje nebo územního odboru HZS a místní hasičskou jednotkou HZS kraje. Některé části dotazníku se bez přítomnosti zástupce HZS nedají odpovídajícím způsobem zpracovat.

K vyplňování dotazníku je potřeba přistoupit po rozsáhlé prohlídce objektu, aby informace v dotazníku odpovídaly skutečnosti. Je dobré si pořídit i obrazovou dokumentaci, ve které budou fotograficky dokumentovány nedostatky a závady nalezené ve zkoumaném objektu. Je také vhodné se rozhodnout, zda se bude hodnotit jen hlavní budova s návštěvnickým provozem, nebo celý areál objektu. Další variantou výhodnou pro nesourodé komplexy je, že se areál památky rozdělí na části, z nichž každá bude hodnocena samostatně.

Podrobné informace a návody ke zpracování dotazníku jsou uvedeny v publikaci: Jirásek, Mrázek, Polatová, Svoboda. „*Požární ochrana památkových objektů*“. Národní památkový ústav: Praha, 2015. ISBN 978-80-7480-021-4.

Článek II

Minimální standard zabezpečení kulturních památek

V celém procesu zajištění požární bezpečnosti lze jednotlivé prvky provádět na různých úrovních, minimální standard je však dán tím prvkem, který je zajištěn nejhůře. Jednotlivé kroky, tak jak jsou popsány, jsou minimem v prevenci vzniku požáru a v eliminaci jeho důsledků.

Zcela závazné minimum pro požární ochranu stanoví příslušné právní předpisy ve znění pozdějších předpisů, zejména:

- Zákon č. 133/1985 Sb. o požární ochraně (dále jen zákon o požární ochraně)
- Zákon č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči (dále jen památkový zákon)
- Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému (dále jen zákon o integrovaném záchranném systému)
- Zákon č. 183/2006 Sb. stavební zákon (dále jen stavební zákon)
- Vyhláška č. 246/2001 Sb. o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (dále jen vyhláška o požární prevenci)
- Vyhláška č. 23/2008 Sb. o technických podmínkách požární ochrany staveb (dále jen vyhláška o technických podmínkách požární ochrany)
- Vyhláška č. 87/2000 Sb., kterou se stanoví podmínky požární bezpečnosti při svařování a nahřívání živců v tavných nádobách
- Nařízení vlády č. 91/2010 Sb., o podmínkách požární bezpečnosti při provozu komínů, kouřovodů a spotřebičů paliv

Pro rozhodování je potřeba brát v úvahu skutečnost, že památkové objekty jsou často nařízenými jednotlivých krajů zařazeny mezi budovy zvláštního významu a mohou být součástí krizového řízení jednotlivých krajských úřadů.

Dále při pořádání větších kulturních akcí jak ve vnitřních, tak venkovních shromažďovacích prostorách, je potřeba vycházet rovněž z nařízení kraje. Jsou v nich stanoveny povinnosti a pravidla pro jejich konání. Za jejich dodržení je odpovědný pořadatel.

V rámci povinných opatření daných legislativou je třeba se zaměřit na provádění těchto kroků:

1. **Analýza rizika vzniku požáru** je vodítkem k tomu, jak organizovat celý systém prevence možného vzniku požáru na památce, v mnoha ohledech poslouží i jako zadání pro zpracování požárně bezpečnostního řešení a projektu elektrické požární signalizace (EPS) či stabilního hasicího zařízení (SHZ). V minimální podobě by měla být analýza zpracována s pomocí dotazníku obsaženého v tomto metodickém pokynu (příloha 1).
2. **Prevence vzniku požáru** – soubor opatření v organizaci (vnitřní předpisy a organizační opatření) zpracovat způsobem, kterým je vznik požáru minimalizován. Patří sem pravidelné kontrolní prohlídky objektu se zápisem do požární knihy, revize elektrické instalace a kontrola spotřebičů, hromosvodů, požárně bezpečnostních zařízení, revize spalinových cest apod. Zjištěné závady odstranit ve stanoveném termínu. Je potřeba pečlivá příprava smluv s dodavateli stavebních a restaurátorských prací a kontrola jejich plnění a další preventivní opatření. Ověřením správného nastavení souboru opatření a personálu (zaměstnanci) pro případné zdolání požáru je provedení taktického cvičení s místní jednotkou HZS (jednotky HZS i zaměstnanci jsou předem informováni) nebo prověřovacího cvičení (jednotky ani zaměstnanci nejsou předem informováni) na daném objektu. Následně musí být zjištěné nedostatky odstraněny.
3. **Včasná detekce požáru** – nejlépe automatická detekce systémem EPS. Absenci systému EPS ve zpřístupněné památce lze akceptovat pouze jako dočasnou. V takovém případě je třeba zpracovat systém detekce požáru za pomoci lidských smyslů. To mohou zajistit pravidelné prohlídky objektu jeho ostrahou a zaměstnanci. Pokud trvalá ostraha chybí, jsou důležité prohlídky během dne, především pak na konci pracovní doby a dále zajištění systému pohotovostí pro případ mimořádných událostí.
4. **Příprava pro případné hašení požáru** – zahrnuje rozmístění přenosných hasicích přístrojů, hydrantovou soustavu či systém nezavodněného požárního potrubí (tzv. suchovod), znalost zdrojů požární vody, ale také udržování volných příjezdových cest, vjezdů a nástupních ploch včetně jejich řádného označení pro příjezd zasahujících jednotek HZS a dobrovolných hasičů. Optimálním řešením je vybavení objektu systémem SHZ.
5. **Opatření proti šíření požáru** – základním opatřením je zavírání dveří a kontrola jejich dodržování, zejména na konci pracovní doby. Při pracích na obnově a údržbě objektu dbát na těsnění a požární ucpávky. Nejvhodnější řešení opatření je rozdělení budovy na požární úseky, budování chráněných únikových cest atp.
6. **Příprava pro evakuaci osob a předmětů kulturní povahy** – zahrnuje aktuální evakuační plány osob i majetku, ale také přípravu obalových materiálů a přepravek a pravidelná školení a praktická cvičení zaměstnanců. Dále sem patří řádné značení únikových cest a v optimálním případě instalací nouzového osvětlení. V současné době jsou již na trhu k využití signalizační (dynamická nouzová signalizace), zvukové (nouzové zvukové systémy) nebo hlasové (evakuační rozhlas) evakuační systémy pro evakuaci osob, které jsou použité jako samostatné zařízení zapojené do EPS, případně jsou přímo integrované do požárních hlásičů. Instalace těchto systémů je opět spíše optimem než běžným standardem.

Příloha: Dotazník pro zjištění rizika poškození památkových objektů požárem

Mgr. Daniel Herman
ministr

DOTAZNÍK PRO ZJIŠTĚNÍ RIZIKA POŠKOZENÍ PAMÁTKOVÝCH OBJEKTŮ POŽÁREM

Název a adresa objektu:	
Adresa hodnocené budovy:	
Typ památky:	
Vlastník:	
Jméno kontaktní osoby nebo osoby, která poskytla podklady pro zpracování dotazníku:	
Profesní zaměření (funkce) osoby, která poskytla podklady pro zpracování dotazníku:	
Účastníci průzkumu za vlastníka/uživatele:	
Účastníci průzkumu za HZS:	
Další účastníci průzkumu:	
Datum provedení průzkumu:	

Všeobecné informace o budově:	
Přibližné stáří budovy:	
Počet pater nad zemí:	
Je vlastník jediným správcem budovy?	
Kolik předmětů kulturní povahy (mobiliární, sbírkové, knihovní fondy) je uloženo v budově?	
Stručný charakter předmětů kulturní povahy (typy předmětů a jejich materiál – přibližné zastoupení v %):	
Přibližný počet návštěvníků (osoby/rok):	
Počet místností:	
Dodatečné informace (např. webové stránky):	

ČÁST A. HODNOCENÍ POŽÁRNÍHO NEBEZPEČÍ

- 1. Převažující stavební materiál budovy** []
 Při použití několika materiálů se uvažuje nejvyšší počet bodů
- Beton, kámen (2) []
 - Cihla (4) []
 - Kov a kovová konstrukce (5) []
 - Kombinace skla a kovu (6) []
 - Dřevo (7) []
 - Jiné (např. plasty) (8) []
- 2. Krytina střechy** []
 Při použití několika materiálů se uvažuje nejvyšší počet bodů
- Pálená či betonová taška, břidlice (2) []
 - Plech, případně jiný souvislý materiál (desky litého betonu), který neumožňuje hasičům vstup do půdních prostor a účinné hašení požáru (6) []
 - Asfaltové šindele, lepenka s vrstvou kačírku (s vrstvou malých oblázků) (5) []
 - Dřevěný šindel (6) []
 - Asfaltové šindele, lepenka bez vrstvy kačírku (bez vrstvy malých oblázků) (7) []
 - Došky (8) []
- 3. Konstrukce střechy** []
 Při použití několika materiálů se uvažuje nejvyšší počet bodů
- Krovky dřevěné nechráněné protipožárním nátěrem (6) []
 - Krovky dřevěné chráněné protipožárním nátěrem (3) []
 - Krovky ocelové (3) []
 - Krovky betonové (2) []
- 4. Provedení stěn chodeb / únikových cest** []
 Do součtu se zahrnují všechny nalezené položky
- Holé stěny, vápenné omítky (0) []
 - Stěny s vápennou omítkou s malým množstvím plakátů, obrazů nebo gobelínů (1) []
 - Plakáty, vývěsky, postery (2) []
 - Dřevěné panely, dřevěný mobiliář, koberce (4) []
 - Textilní tapeta, závěs, gobelíny (6) []

5. Struktura stavby a rozdělení na požární úseky []

Do součtu se zahrnují všechny nalezené položky

- Podlaží budovy, včetně půdních prostor, nejsou rozdělena na požární úseky (10) []
- Neuzavřené světlíky, výtahové šachty, instalační šachty a kanály (4) []
- Neuzavřené otvory a prostupy kabelů, trubek atp. ve stěnách a stropěch (4) []
- Otevřená schodiště v celé výšce budovy (6) []
- Poschodí nejsou požárně oddělena (6) []
- Dveře nemají požární odolnost a odolnost proti průniku kouře (6) []

6. Vnitřní úprava podlah, stěn a stropu interiéru místností []

Do součtu se zahrnují všechny nalezené položky

- Nespalitelné povrchy (např. vápenné omítky, vápeno-silikátové desky) (0) []
- Sádrokarton (2) []
- Rákosový strop krytý omítkou (3) []
- Dřevo a dřevotřísky (4) []
- Stropní podhledy z plastu (např. polystyrenu) (6) []
- Textilní tapeta, závěsy, gobelíny, koberce (6) []
- Textilní závěsy (záclony) na oknech (6) []

7. Požární zatížení místností []

Do součtu se zahrnuje položka s nejvyšším počtem bodů nalezená u nábytku (prvých 5 položek) a nejvyšší položka týkající se hořlavin a tlakových lahví

- Malé množství nábytku / hořlavých předmětů (1) []
- Kovový nábytek, regály apod. (1) []
- Dřevěný nábytek, regály apod. (3) []
- Větší množství polstrovaného nábytku (4) []
- Velké množství hořlavého materiálu (polstrovaný nábytek, obrazy, knihy, závěsy ve velkém množství) (6) []
- Propanbutanové lahve (pro kuchyňský sporák, vytápění atp.) (6) []
- Jsou skladovány hořlaviny I. třídy nebo tlakové láhve v samostatném požárním úseku (4) []
- Jsou skladovány hořlaviny I. třídy a tlakové láhve v prostoru, který není prokazatelně samostatným požárním úsekem (10) []

8. Vnitřní členění prostor []

Uvažuje se položka s nevyšším počtem bodů

- Malé místnosti do 20 m² (1) []
- Místnosti od 20 m² do 100 m²(2) []
- Velké místnosti nad 100 m² (4) []
- Prostory (haly, sály, kaple atp.) procházející jedním nebo několika poschodími (6) []

9. Výška stropů []

Uvažuje se položka s nejvyšším počtem bodů

- Nízké stropy (do 2 m) (1) []
- Stropy mezi 2-3 m (2) []
- Stropy mezi 3-4 m (4) []
- Stropy nad 4 m (6) []

10. Možné zdroje zapálení []

Do součtu se zahrnují všechny nalezené položky

- Otevřený oheň, pravidelně používané krby (za každý krb 4 body) []
- Otevřený plamen (svíce, petrolejové lampy, pochodně) (5) []
- Rozšířené použití prodlužovacích kabelů, adaptérů apod. (6) []
- Nevyhrazené prostory pro elektrické spotřebiče (přímotopy, přenosná elektrická kamínka, vařiče, kávovary, automaty na výdej teplých nápojů) (6) []
- Vyhrazené prostory, schválená „kuchyňka“ (kávovary a vařiče) (3) []
- V budově není zakázané kouření (6) []
- Restaurace, vaření a příprava jídel (10) []
- Ubytovací prostory v budově (za každou ubytovací jednotku 5 bodů) []
- Pracoviště jiných organizací (kanceláře, prodejny, sklady atp.) (za každou jednotku 5 bodů) []
- V půdních prostorech jsou skladovány hořlavé předměty (8) []
- Elektroinstalace starší 30 let, provedení v hliníku (10) []
- Dodavatelsky prováděné práce, včetně restaurátorských prací (především svařování, broušení, odstraňování starých nátěrů atp.) (10) []
- V objektu je restaurátorské a konzervátorské pracoviště, chemická laboratoř, údržbářská dílna či jiné pracoviště, kde se pracuje s vysokými teplotami (za prvé pracoviště 10 bodů a za každé další 4 body) []
- V objektu jsou pořádány kulturní akce většího rozsahu: demonstrace řemesel, která pracují s ohněm (kovářství, odlévání kovů, vyfukování skla atp.), použití pyrotechniky, demonstrace palných zbraní, noční prohlídky s pochodněmi, poutě, divadelní představení, natáčení filmů atp. (10) []
- Četnost úderu blesku a dosavadní vliv úderu blesku na poškození EPS (1 až 6) []

11. Hrozba rozšíření požáru ze sousedství []

Do součtu se zahrnují všechny nalezené položky

- Předchozí požár či zahoření v objektu (1) []
- V běžné městské zástavbě (2) []
- V blízkosti průmyslové výroby, restaurace, zábavního podniku atp. (4) []
- V neobydlené oblasti (6) []
- Ohrožení lesním požárem, požárem trávy (6) []
- Nebezpečí žhářství (6) []
- Nevysvětlený požár v blízkosti (8) []

12. Materiály předmětů kulturní povahy []

Uvažuje se položka s nevyšším počtem bodů

- Kovy, kámen, keramika (0) []
- Papír (1) []
- Dřevo (2) []
- Textil, sláma (5) []
- Plasty, filmy a nosiče (pěnový PS, acetát celulosy, PET) (6) []
- Nitrocelulóza (hlavičky panenek, filmy) (8) []
- Biologické preparáty uložené v lihu (8) []

ČÁST A – SOUČET BODŮ:

ČÁST B. OPATŘENÍ POŽÁRNÍ OCHRANY

a. Systémy detekce požáru, poplachu a evakuace []

Do součtu se zahrnují všechny nalezené položky. V případě EPS (položky 1-4) se uvažuje pouze nejvyšší hodnota a stejně se uvažuje vyšší hodnota u položek 6 a 7

- Není (0) []
- Automatická detekce požáru v hlavních místnostech (3) []
- Automatická detekce požáru ve všech místnostech (4) []
- Automatická detekce požáru v celé budově, včetně půdních prostor (5) []
- Trvalé připojení EPS na PCO HZS (3) []
- Automatická detekce požáru je plně funkční a není starší 10 let (5) []
- Automatická detekce požáru vykazuje závady nebo je starší 10 let, ale přesto je funkční (2) []
- Objekt je vybaven klíčovým trezorem požární ochrany (3) []
- Objekt je vybaven poplašným systémem (5) []
- Objekt je vybaven evakuačním systémem (5) []
- Jsou zodpovědní pracovníci informováni o požární situaci v objektu pomocí GSM komunikátoru a SMS zprávy? (3) []
- Elektrická zabezpečovací signalizace (PZTS) detekce pohybu uvnitř budovy (3) []
- Elektrická zabezpečovací signalizace (PZTS, CCTV) detekce pohybu v blízkosti budovy (3) []
- Elektrická zabezpečovací signalizace (PZTS, CCTV) 24 hodinová detekce pohybu v blízkosti budovy (3) []

b. Automatické stabilní hasicí systémy (SHZ) []

Při použití několika způsobů ochrany se uvažuje nejvyšší počet bodů.

- Nejsou (0) []
- Ochrana vybraných místností (4) []
- Ochrana všech místností (6) []
- Ochrana celé budovy (10) []

c. Regulace odvodu kouře []

Při použití několika způsobů regulace se uvažuje nejvyšší počet bodů

- Není (0) []
- Ruční (1) []
- Automatická (2) []

d. Požární vybavenost []

Do součtu se zahrnují všechny nalezené položky. U přenosných hasicích přístrojů pouze vyšší hodnota.

- Přenosné hasicí přístroje (v předepsaném množství a hasicí schopnosti) (4) []
- Přenosné hasicí přístroje umístěné ve skrytých prostorách (např. ve skříních) (1) []
- Vnitřní požární vodovod vybavený nástěnnými hydranty (3) []
- Použitelné a dle tlakové zkoušky vyhovující nezávadněné požární potrubí (suchovod) (10) []

e. Technické prostředky pro požární jednotky []

Do součtu se zahrnují všechny nalezené položky

- Pravděpodobná doba od ohlášení požáru do zahájení zásahu první požární jednotky menší než 15 minut – časové pásmo H₂ dle ČSN 73 0802 (10) []
- Dobrý přístup k celé budově (2) []
- Pevné a snadno dosažitelné stanoviště pro techniku požární jednotky (2) []
- Výška budovy umožňuje její ochranu disponibilní technikou požární jednotky (2) []
- Budova je připojena na veřejnou vodovodní síť (3) []
- Venkovní hydrant v blízkosti budovy (2) []
- Zdroj požární vody: požární nádrž, řeka, rybník, koupaliště, bazén atp. ve vzdálenosti menší než 200 m (3) []
- Bylo v posledních pěti letech uskutečněno úspěšné prověřovací cvičení hasičské jednotky na objektu? (10) []

f. Dveře []

Do součtu se zahrnují všechny nalezené položky

- Masivní dřevěné dveře dobře těsnící, s kvalitními zárubněmi a kováním (2) []
- Dveře s 60 minutovou a vyšší požární odolností (4) []
- Požární dveře mezi místnostmi jsou trvale zavřené, příp. se automaticky zavírající v případě požáru (3) []
- Dveře na únikových cestách – zajištěné otevření při evakuaci (3) []

g. Únikové cesty []

Do součtu se zahrnují všechny nalezené položky

- Obtížně průchodné pro překážky (kopírky, tiskárny, balíky papíru, prodejní automaty atp.) (0) []
- Průchodné, ale dlouhé a složité (1) []
- Průchodné a snadno přístupné (2) []

DOTAZNÍK PRO ZJIŠTĚNÍ RIZIKA POŠKOZENÍ PAMÁTKOVÝCH OBJEKTŮ POŽÁREM

- Únikové cesty vedou na bezpečné místo mimo budovu (2) []
 - Únikové cesty mají vyhovující značení (2) []
 - Únikové cesty mají vyhovující osvětlení (2) []
 - Únikové cesty jsou dostačující pro evakuaci předpokládaného počtu osob personálu a návštěvníků (2) []
- h. Ochrana proti blesku** []
- Do součtu se zahrnují všechny nalezené položky
- Není (0) []
 - Existuje, ale potřebuje opravu (3) []
 - Je v dobrém stavu (6) []
 - Je budova vybavena ochranou proti napětovým rázům a atmosférickému přepětí (2) []
- i. Péče o budovu** []
- Do součtu se zahrnují všechny nalezené položky
- Bezpečné skladování hořlavých látek (hořlavých kapalin, dřeva, plynů, atd.) mimo budovu (2) []
 - Pravidelné odstraňování odpadu a jeho bezpečné skladování (2) []
 - Pravidelná revize elektrického vybavení (přístrojů) se zjištěním, že zmíněné objekty jsou bez závad (2) []
 - Pravidelná revize elektrického vedení, zásuvek, vypínačů atp. se zjištěním, že zmíněné objekty jsou bez závad (2) []
 - Objekt není připojen na stabilní rozvod elektrického napětí (6) []
 - Je elektrický rozvod vybaven proudovým chráničem s reziduálním proudem < 100 mA nebo chráničem vedení proti poškození obloukem (Arc-fault circuit interrupter – AFCI) (3) []
- j. Správa budovy** []
- Do součtu se zahrnují všechny nalezené položky
- V budově je 24 hodinový dozor s požární signalizací ve vrátnici (4) []
 - Existuje preventivní požární hlídka (1) []
 - Probíhá pravidelné školení personálu v požární prevenci (2) []
 - Probíhá pravidelný cvičný požární poplach (2) []
 - Je vytvořen speciální interní tým pro řešení mimořádných situací, vycvičený a vybavený i pro zásah při malém požáru (4) []
 - V budově je sledován a regulován počet návštěvníků a to nejen v otevírací době, ale i při různých slavnostních příležitostech, např. recepcích, vernisážích atp. (2) []
 - Organizace má zpracovaný aktuální plán evakuace sbírek (5) []

ČÁST B – SOUČET BODŮ:

ROZDÍL POČTU BODŮ ČÁSTI A a ČÁSTI B:

SKÓRE RIZIKA POŽÁRU:

Celkové hodnocení:

- do 29 bodů nízké riziko požáru
- 30 – 79 bodů běžné riziko požáru
- 80 a více bodů vysoké riziko požáru

Předběžné hodnocení

Za pozitivní z hlediska požární ochrany je možno pokládat:

Doporučení